

Zuzana Pospíšilová

Do pasu si
ruce dáme
a své tělo
rozhýbáme.

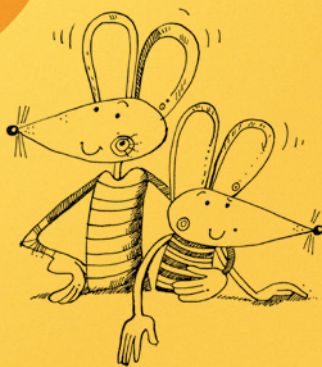
HRY S ŘÍKADLY PRO NEJMENŠÍ

Pro děti
od 6 týdnů
do 5 let

Kočka je
velmi hbitá,
a tak myši
rychle chytá.

 GRADA®

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Pospíšilová, Zuzana, 1975-

Hry s říkadly pro nejmenší : pro děti od 6 týdnů do 5 let / Zuzana Pospíšilová.

-- Vydání 1.. -- Praha : Grada, 2023. -- 1 online zdroj

Obsahuje rejstřík

ISBN 978-80-247-2741-7 (online ; pdf)

* 373.2 * [793.3:78]:37.091.33 * 37.091.33:316.6 * 159.946.4 * (035) * (0:82-193)

- předškolní výchova
- hudebně-pohybové hry
- sociálněpsychologické hry
- grafomotorika
- příručky
- říkadla

373.2/.3 - Předškolní a primární výchova a vzdělávání [22]

Do pasu si
ruce dáme
a své tělo
rozhýbáme.

HRY S ŘÍKADLY PRO NEJMENŠÍ

Pro děti
od 6 týdnů
do 5 let

Kočka je
velmi hbitá,
a tak myši
rychle chytá.

 GRADA®

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **trestně stíháno**.

Mgr. Zuzana Pospíšilová

HRY S ŘÍKADLY PRO NEJMENŠÍ

Pro děti od 6 týdnů do 5 let

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401
www.grada.cz
jako svou 8926. publikaci

Odpovědná redaktorka Andrea Černá
Grafická úprava Antonín Plicka
Návrh a zpracování obálky Antonín Plicka
Ilustrace Miroslava Rychtářová
Počet stran 128
Vydání 1., 2023

Tisk Iva Vodáková – Durabo

© Grada Publishing, a.s., 2023
Cover Illustration © Miroslava Rychtářová, 2023

ISBN 978-80-247-2757-8 (ePub)
ISBN 978-80-247-2741-7 (pdf)
ISBN 978-80-271-3797-8 (print)

Obsah

Úvod	7
Rozcvičky a honičky	9
Pohybové hrátky	17
Kontaktní hry	31
Prstíkové hrátky	41
Hry na zvířátka	51
Povolání	63
Postřehové a rozumové hry	75
Hry na rozvoj smyslů	87
Stolní hry	97
Hry s míčem	107
Hry na rozvoj jemné motoriky a grafomotoriky	117
Abecední seznam básniček	128

Úvod

Hra je jednou z nejdůležitějších a současně nejpřirozenějších součástí života dítěte. V různých podobách jej provází celým dětstvím a napomáhá k jeho celkovému rozvoji. Posiluje dovednosti nejen individuální, ale také sociální. Děti se hrou učí s ostatními dětmi vycházet, spolupracovat a respektovat jiné názory a postoje.

My dospělí můžeme dětem pomoci tím, že jim pro hru připravíme podmínky jak materiální, tak zejména psychologické. Hrát si mohou nejen děti, ale také dospělí, třeba společně s dětmi. Pokud se staneme jejich průvodci a děti při hře nasměrujeme, nechají se vtáhnout do světa fantazie a to je ta nejlepší investice do jejich budoucího života.

Hlavním účelem hravé činnosti je odpočinek a relaxace, ale také nenásilná forma vzdělávání a učení. Už Jan Amos Komenský prosazoval myšlenku, že výuka by měla probíhat především poutavým způsobem. Jeho termín „škola hrou“ znají snad opravdu všichni.

Hru jako činnost můžeme rozdělovat podle mnoha různých kritérií. Jsou hry individuální pro jednoho hráče i hry skupinové, společenské.

Dále je můžeme rozlišovat podle toho, kde se mohou hrát – hry v přírodě, hry v tělocvičně, hry v místnosti či stolní hry.

Můžeme se zaměřit i na to, co mají hry za cíl rozvíjet, známe tedy hry pohybové, hry smyslové, kreativní nebo ty, které rozvíjejí grafomotorické dovednosti (kreslení a psaní).

Rozdělení her v této knize je kombinací všech výše uvedených kritérií a mělo by rodičům usnadnit výběr vhodných činností. Každá hra je nejprve uvedena krátkou motivační říkankou, která je buď součástí samotné hry, nebo slouží pouze k představení jejího principu. Pak následuje popis hry (vždy se uvádí vhodný počet hráčů, potřebné pomůcky, postup) a ilustrační obrázek.

Knih *Hry s říkadly pro nejmenší* přináší **100** různých her, které jsou určeny převážně dětem v předškolním věku, tedy od 2 do 6 let, případně i dětem v mladším školním věku, a proto může kniha posloužit jak rodičům, tak i učitelům a učitelkám v mateřských školách nebo školních družinách. Některé hry (například kontaktní) mohou rodiče s dětmi hrát již ve velmi útlém věku, od několika měsíců dítěte. Pohybové hry nebo hry na rozvoj rozumových schopností však předpokládají určitý stupeň vyspělosti dítěte.

U každé hry uvádíme počet hráčů a pomůcky, které jsou ke hře potřeba. To je skvělá orientační pomůcka pro ty, kteří potřebují dětem hry předem připravit. Pokud nejste ve svém obvyklém prostředí a nemáte k dispozici pomůcky, stačí si vyhledat hry, u kterých není potřeba mít nic připraveno.

Postup hry je vždy nastíněn, ale fantazii se meze nekladou a je možné pravidla hry jakkoliv měnit nebo přizpůsobovat konkrétním možnostem (prostředí, pomůcky) či schopnostem dětí. V některých případech je možné hru modifikovat tak, aby byla vhodná i pro děti do jednoho roku.

Rozcvičky a honičky

Rozcvičky se dají využít ráno nebo na začátku pohybových aktivit v mateřské škole či v zájmových kroužcích. Při takzvaných honičkách, kdy se děti navzájem honí, je potřeba dbát na bezpečnost dětí a odstranit z místnosti nebo v přírodě nebezpečné elementy či předměty, o které by mohly děti zakopnout nebo se o ně poranit.

Rozcvička

*Do pasu si ruce dáme
a své tělo rozhýbáme.
Jak to máme udělat?
Vpravo, vlevo, vpřed a vzad.
Pak rukama zatřepeme
a nohama zadupeme.
Stačí už jen vyskočit,
dokola se zatočit.*

• **Počet hráčů:** jakýkoliv

• **Pomůcky:** žádné

• **Postup:** Dítě cvičí nejprve tak, že při básničce napodobuje dospělého, a posléze už jen podle slovních instrukcí.

► **Varianta pro děti do jednoho roku:**

Tuto rozcvičku zvládnou děti, které umějí chodit a dokážou samostatně stát. Pokud je dítě mladší, můžeme ho posadit na klín tak, aby sedělo opřené zády o naše tělo, a pohyby při básničce děláme s ním. Držíme jej za ruce.

Sluníčko

*Když sluníčko ráno vstane,
tak je vždycky učesané.
Ty se proto taky snaž,
ať paprsky narovnáš.*

Počet hráčů: jakýkoliv

Pomůcky: žádné

Postup: Dítě si narovnává paprsky jako sluníčko. Je možné to dělat několika způsoby. Obě ruce se vzpaží nahoru. Pak se pokrčí a přitáhnou zpět k tělu. Obě ruce se rozpaží v úhlu 45 stupňů. Opět se přitáhnou k tělu. Poté se obě ruce rozpaží do pravého úhlu, opět se přitáhnou. Stejným způsobem se postupuje níže a nakonec ruce směřují dolů (dítě připaží).

Je také možné pantomimicky narovnávat jeden paprsek za druhým kolem dokola.

► **Varianta pro děti do jednoho roku:**

Dítě, které ještě nechodí, si můžeme posadit na klín a pohyby rukou (narovnávání paprsků) při říkance provádíme s ním (manipulujeme jeho rukama).

Zrcadlení

*V zrcadle máš dvojníka.
Když běžíš, tak utíká.
Vždy, když nohu nadzvedneš,
udělá to rychle též.
Když se před něj postavíš,
stoupne si též, to si piš!*

Počet hráčů: jakýkoliv

Pomůcky: žádné

Postup: Dítě zrcadlově napodobuje pohyby dospělého nebo jiného dítěte. Nejprve mohou být pohyby jednoduché, jako například zvednutí jedné paže, ale pak můžete pravou ruku položit na levé koleno nebo jinak končetiny křížit. Pokud je dětí více, vypadne ten, komu se pohyb nepodaří napodobit správně.

Dostihová dráha

*Když koníka osedlám,
na dostihy pospíchám.
Hopsa hejsa, skok a hop
přes překážky, přes příkop.*

Počet hráčů: jakýkoliv

Pomůcky: Jakékoliv překážky k překonání. Obtížnost se zvolí přiměřená věku a schopnostem dítěte.

Postup: Dospělý připraví pro dítě překážkovou dráhu a předvede, jak ji má dítě překonat.

► **Varianta pro děti do jednoho roku:**

Postavíme na zem jednoduchou překážku (srolovaná deka, nízká stolička). Dítě leze například po čtyřech. Přes překážky můžeme dítě přenášet.

Pozor, houbař!

*Když si houbař v lese
košík z proutí nese,
hříby před ním utíkají,
i když jednu nohu mají.*

Počet hráčů: kolektiv

Pomůcky: žádné

Postup: Děti stojí v hloučku u sebe. Jedno z dětí je houbař, ostatní děti jsou houby, které před houbařem utíkají na povel: „Pozor, houbař!“ Koho houbař chytí a plácne, ten si dřepne a nehýbe se. Houbař honí ostatní hříby a přitom se musí vyhýbat dětem (hřibům), které už dřepí na místě. Koho houbař uloví jako posledního, ten se v příští hře stává houbařem.

Prapodivný panák

*Ruce, nohy, hlava, trup –
panák je tu cobydup.
Pokud velké štěstí máš,
tak obrázek poskládáš.*

Počet hráčů: jakýkoliv

Pomůcky: Obálky nebo papírové kapsy (lze vyrobit jednoduše přeložením a slepením papíru po stranách). Nakreslené a vystřížené části těla – hlava, trup, nohy a ruce. Pokud jsou dvě děti, vytvoříme dvě sady. Pokud je dětí více a jsou rozdělené například do tří skupin, můžeme připravit vystřížené části panáka třikrát – každá skupina si složí jednoho panáka. Každou jednotlivou část vložíme do obálky (na jednoho panáka potřebujeme šest obálek).

Postup: Obálky s částmi panáků zamícháme a rozložíme na zem. Děti jsou na opačném konci místnosti nebo v určité vzdálenosti. Jeden z každého týmu po startovním povelu vyběhne a přinese zpět k týmu jakoukoliv obálku. Vyběhne další člen a opět přinese obálku s částí panáka. Takto štafetovým způsobem děti běží tolikrát, aby získaly šest obálek. Tým, který sesbírá všechny obálky, může části těla panáka vyndat a sestavit jej. Protože se obálky předem zamíchaly, je pravděpodobné, že vzniknou prapodivné bytosti. Třeba bez hlavy nebo s více končetinami.

Pokud hru hraje dospělý jen s jedním dítětem, je potřeba mít dvě sady částí těla, aby si dítě taky užilo legraci při sestavování prapodivného panáka.

Pohybové hrátky

Pohyb je přirozenou součástí života téměř každého dítěte. Děti s pohybovým postižením jsou v tomto smyslu značně ochuzeny, protože nemohou dovádět stejně jako děti zdravé. Je možné je ale do pohybových her zapojit také, když jim poskytneme pomoc. I u zdravých dětí probíhá pohybový rozvoj jiným tempem, je tedy na posouzení rodiče či jiného pečovatele, zda dítě danou pohybovou hru již vládne, či nikoliv.

V pohádkovém lese

*V pohádkovém lese
obr skřítko nese.
Čert se toulá tam a sem,
přitom dupe kopytem.
Ježibaba na koštěti
bez držení vzduchem letí.*

• **Počet hráčů:** jakýkoliv

• **Pomůcky:** žádné

• **Postup:** Děti podle slov básničky napodobují pohádkové postavičky.

• obr – výskok

• skřítek – dřep

• čert – dva kroky vlevo a dupnutí nohou, dva kroky vpravo a dupnutí nohou

• ježibaba – rozpažení a běhání po místnosti

► **Varianta pro děti do jednoho roku:**

Dítě neseme v náručí a přitom sami vyskočíme, dřepneme si nebo napodobíme let.

Vodník

*U rybníka vodník žije,
na vrbě si kabát šije.
Nit má dlouhou hodně moc,
tak bude šít celou noc.*

Počet hráčů: jakýkoliv

Pomůcky: žádné

Postup: Děti mají spojený palec a ukazováček, jako kdyby mezi nimi držely jehlu, a pak ruku protáhnou co nejvíc do dálky. Opakuje se několikrát na obě strany.

► **Varianta pro děti do jednoho roku:**

S malými dětmi je možné toto cvičení provádět tak, že máte dítě před sebou, je opřené zády o váš trup a vy mu vedete ruku. Pozor, u malých dětí by mělo být protažení citlivé.

